

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ ДОБРИЧ ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Демографска ситуация в страната и област Добрич през 2022 година:

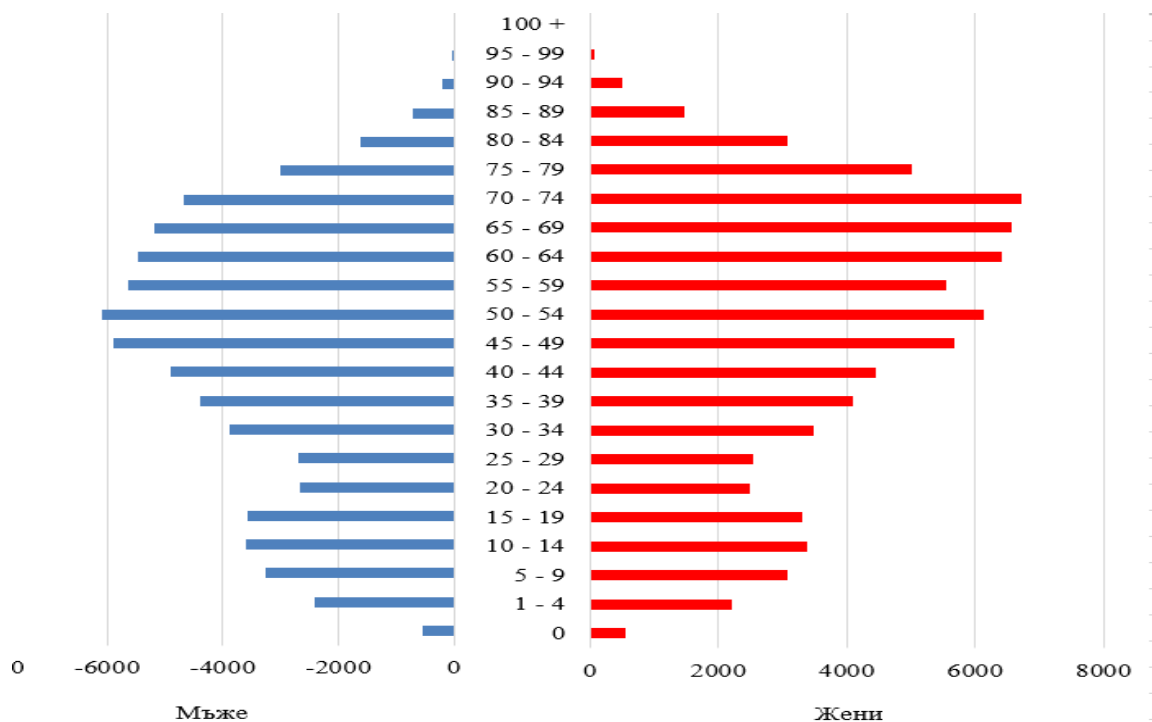
- Продължава процесът на намаляване и застаряване на населението;
- Намалява броят на живородените деца;
- Намалява броят на умрелите лица;
- Намалява детската смъртност;
- Намалява броят на сключените граждански бракове.

Брой и структури на населението

Към 31 декември 2022 г. населението на област Добрич е 147 208 души, което представлява 2.3% от населението на страната ¹. В сравнение с 2021 г. населението на областта намалява с 1 795 души, или с 1.2%.

Мъжете са 70 448 (47.9%), а жените – 76 760 (52.1%), или на 1 000 мъже се падат 1 090 жени, при 1 080 жени за страната. Броят на мъжете преобладава във възрастите до 49 години. С нарастването на възрастта се увеличават броят и относителният дял на жените от общото население на страната.

Фиг. 1. Възрастова структура на населението на област Добрич към 31.12.2022 година

¹ За всички сравнения с предходната година е използвано ревизирано население към 31.12.2021 г., което е изчислено като към броя на населението от Преброяването към 07.09.2021 г. са добавени данните за естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - СЕВЕРОИЗТОК
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ДОБРИЧ“

В края на 2022 г. лицата на 65 и повече навършени години в област Добрич са 38 846, или 26.4% от населението на областта. В сравнение с 2021 г. дялът на населението в тази възрастова група нараства с 0.2 процентни пункта.

Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 30.5%, а на мъжете - 21.9%. Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете и като следствие от нея - на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

За страната дялът на лицата на 65 и повече навършени години е 23.5% от населението.

Към 31.12.2022 г. децата до 15 години в областта са 19 023, или 12.9% от общия брой на населението, при 14.2% за страната.

Към 31.12.2022 г. **общият коефициент на възрастова зависимост**² в област Добрич е 64.8%, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. Коефициентът в градовете е 61.1%, а в селата - 74.4%. Във всички области на страната този показател е над 50.0%. Най-ниска е стойността на коефициента в София (столица) - 51.4%, а най-висока в област Видин - 74.5. В България този коефициент е 60.4%.

Застаряването на населението в област Добрич през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която от 41.7 години през 2010 г. нараства до 47.2 години в края на 2022 година. Средната възраст на населението в градовете е 46.8 години, а в селата - 47.9 години. Средна възраст в страната е 45.2 години.

Променя се броя и относителния дял на населението в **под, във и над трудоспособна възраст**. Влияние върху съвкупностите на населението във и над трудоспособна възраст оказват както застаряването на населението, така и законодателните промени³ при определянето на възрастовите граници за пенсиониране.

За 2022 г. тези граници за населението в трудоспособна възраст са до навършването на 61 години и 10 месеца за жените и 64 години и 5 месеца за мъжете.

Населението в трудоспособна възраст в област Добрич към 31.12.2022 г. е 83 134 души, или 56.5% от населението на областта, като мъжете са 43 796, а жените – 39 338.

Към края на 2022 г. над трудоспособна възраст са 43 548 души, или 29.6%, а под трудоспособна възраст – 20 526 души, или 13.9% от населението на областта.

Възпроизводството на трудоспособното население се характеризира чрез **коефициента на демографско заместване**, който показва съотношението между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15 - 19 години) и броя на излизащите от трудоспособна възраст (60 - 64 години). Към 31.12.2022 г. коефициентът на демографско заместване в област Добрич е 58. За сравнение, преди 10 години през 2012 г. 100 лица, излизащи от трудоспособна възраст, са били замествани от 63 млади хора.

² Коефициентът на възрастова зависимост показва броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече навършени години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години). Изчислява се в проценти.

³ Възрастовите граници за разпределение на населението по категориите под, във и над трудоспособна възраст са определени съгласно Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж, приета с Постановление № 30 на МС (ДВ, бр. 21/17.03.2000 година).

Най-благоприятна е стойността на показателя в областите Сливен - 87, София (столица) - 80, и Варна - 77 лица. Най-нисък е този показател в област Смолян - 42.

Териториално разпределение на населението

Към 2022 г. в градовете живеят 104 331 души, или 70.9%, а в селата - 42 887 души, или 29.1% от населението на областта.

1. Население на област Добрич по общини към 31.12.2022 година

Общини	Всичко	Мъже	Жени	В градовете	В селата
Област Добрич	147 208	70 448	76 760	104 331	42 877
Балчик	15 910	7 704	8 206	9 291	6 619
Генерал Тошево	10 889	5 280	5 609	5 524	5 365
Добрич - селска	16 634	8 212	84 22	-	16 634
Добрич - град	71 947	33 703	38 244	71 947	-
Каварна	13 007	6 219	6 788	10 216	2 791
Крушари	3 094	1 544	1 550	-	3 094
Тервел	11 821	5 879	5 942	4 598	7 223
Шабла	3 906	1 907	1 999	2 755	1 151

Към края на 2022 г. населените места в област Добрич са 215, от които 6 са градове и 209 - села. В областта има три населени места без население - с. Карвуна (община Балчик), с. Брестница (община Тервел) и с. Травник (община Каварна). В 50, или в 23.3% от населените места, живеят от 1 до 49 души включително, като в 14 населени места живеят от 1 до 10 души включително.

С население над 1000 души са 10 населени места в областта, в които живеят 74.2% от населението на областта.

Най-големият град в областта е гр. Добрич с население 71 947 души, който е девети по големина в страната след гр. Сливен (79 362 души) и преди гр. Шумен (67 300 души). В гр. Добрич живеят 48.9% от населението на областта.

Най-малки по брой на населението в област Добрич са с. Краище (община Генерал Тошево), с. Войниково (община Тервел), с. Стаевци (община Шабла), Узово (община Генерал Тошево), с. Брястово (община Балчик), с. Огражден (община Генерал Тошево) и с. Дряновец (община Добрич - селска) с под 5 жители, а най-голямото село в областта е с. Оброчище (община Балчик) - 1 726 души.

Основните фактори, които влияят върху измененията в броя и структурите на населението, са демографските процеси - раждаемост, смъртност и миграция.

Раждаемост

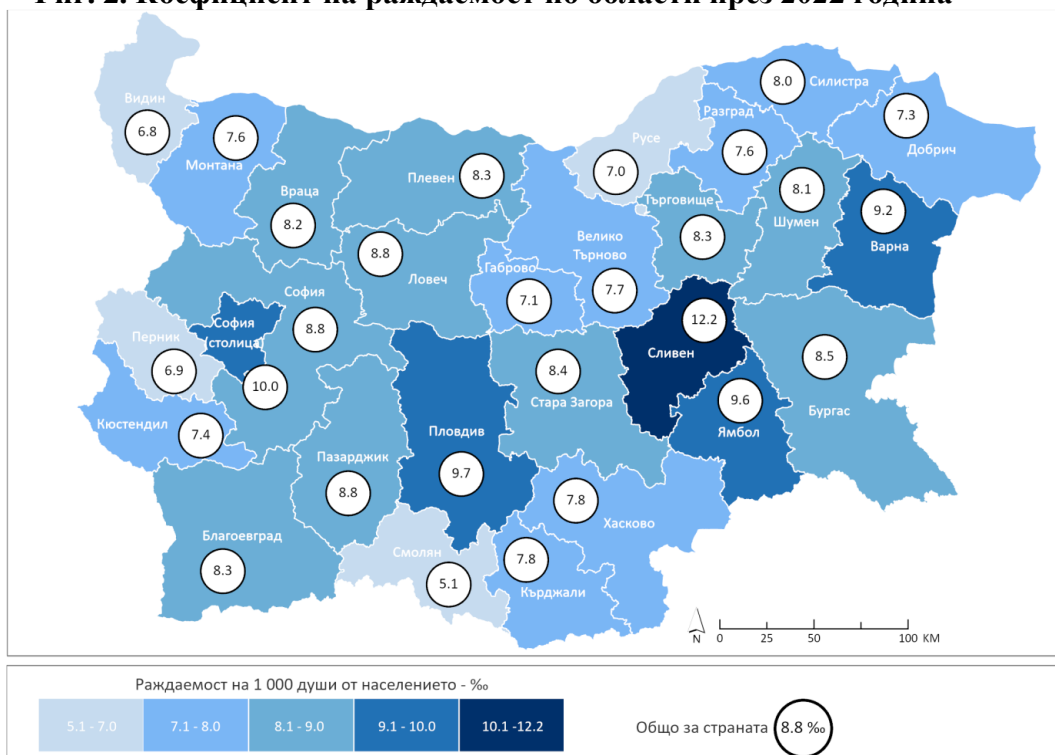
През 2022 г. в област Добрич са регистрирани 1 084 родени деца, като от тях **1 082 (99.8%) са живородени**. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 62 деца, или с 5.4%.

Коефициентът на обща раждаемост⁴ през 2022 г. е 7.3‰, при 8.8‰ за страната.

Броят на живородените момчета (543) е с 4 по-голям от този на живородените момичета (539), или на 1 000 живородени момчета се падат 993 момичета.

В регионален аспект най-висока е раждаемостта в областите Сливен - 12.2‰, София (столица) - 10.0‰, и Пловдив - 9.7‰. В двадесет области раждаемостта е по-ниска от средната за страната, като най-ниски стойности се наблюдават в областите Смолян - 5.1‰, Видин - 6.8‰, и Перник - 6.9‰.

Фиг. 2. Коефициент на раждаемост по области през 2022 година

Броят на децата, родени от майки под 18 години, намалява от 64 през 2021 г. на 52 през 2022 година. Родените от жени на възраст 40 и повече навършени години нараства от 34 през 2021 г. на 38 през 2022 година.

Тоталният коефициент на плодовитост⁵ е един от основните показатели, характеризиращи плодовитостта на жените. **През 2022 г. средният брой живородени деца от една жена в област Добрич е 1.78, колкото този за страната и нараства с 0.41 спрямо 2021 година.**

През 2022 г. средната възраст при раждане на първо дете е 26.6 години и се увеличава с 0.5 процентни пункта сравнено с предходната година. В регионален аспект средната възраст при

⁴ Брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението през годината.

⁵ Среден брой живородени деца, които би родила една жена през целия си фертилен период съобразно повъзрастовата плодовитост през отчетната година.

раждане на първо дете варира от 22.5 години за област Сливен до 30.7 години за област София (столица). Общо за страната този показател е 27.6 години.

През 2022 г. в област Добрич са регистрирани 16 случая на многоплодни раждания, което е с 3 случая по-малко отколкото през 2021 година. При 15 от случаите са родени по 2 деца, а в един - 3.

През 2022 г. броят на извънбрачните раждания е 671, или 61.9% от всички раждания. Относителният дял на извънбрачните раждания в селата (67.1%) е по-висок отколкото в градовете (59.6%). За 86.4% от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачните раждания в областите Ловеч (79.9%), Видин (77.0%) и Враца (76.6%). Този дял е над 50.0% във всички области на страната с изключение на Разград (44.8%) и Кърджали (34.6%).

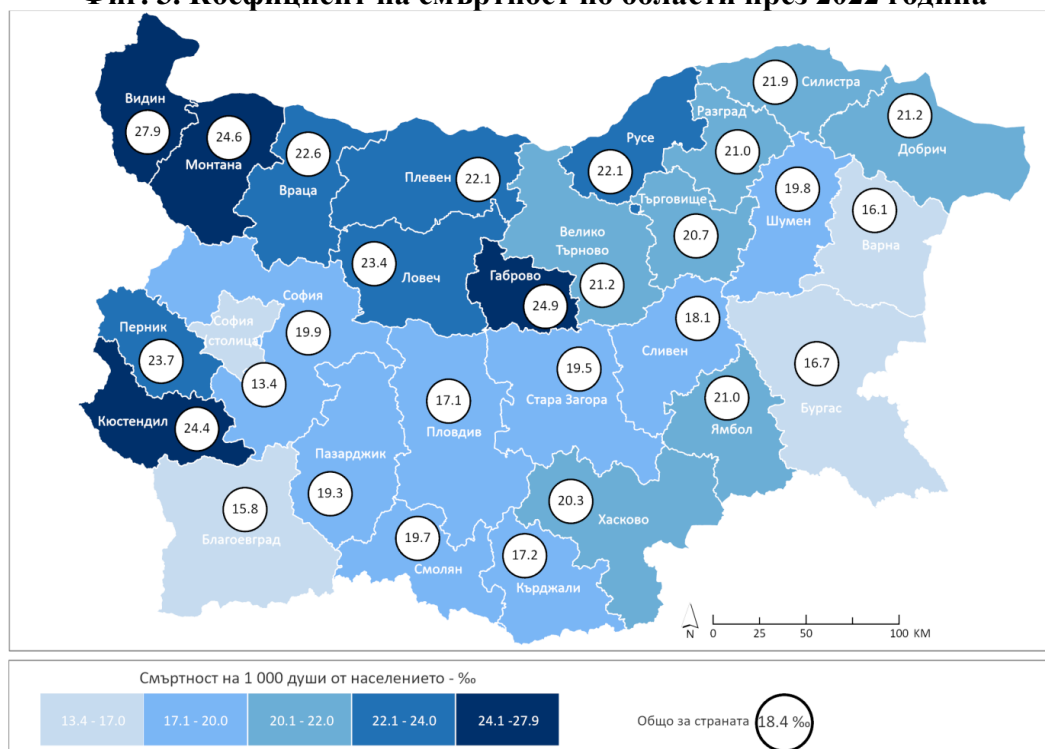
Смъртност

Броят на умрелите лица в област Добрич през 2022 г. е 3 135, а коефициентът на обща смъртност⁶ - 21.2‰. Спрямо предходната година броят на умрелите намалява с 813, или с 20.6%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо, като коефициентът на обща смъртност в страната е 18.4‰.

Смъртността сред мъжете (23.1‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (19.4‰). През 2021 г. на 1 000 жени умират 1 093 мъже.

С най-висока смъртност в страната са областите Видин - 27.9‰, Габрово - 24.9‰ и Монтана - 24.6‰. В седем области смъртността е по-ниска от общата за страната, като най-ниска е в София (столица) - 13.4‰.

Фиг. 3. Коефициент на смъртност по области през 2022 година

⁶ Брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

През 2021 г. в областта са починали 11 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност⁷ е 10.2‰.

В регионален аспект през 2022 г. в общо десет области коефициентът на детска смъртност е по-нисък от средния за страната, като най-нисък е в областите Кърджали - 0.9‰, Перник - 1.3‰, и София - 1.5‰. Най-висока стойност на коефициента на детска смъртност е регистрирана в областите Ямбол (11.6‰), Добрич (10.2‰) и Враца (9.7‰).

Бракове и бракоразводи

През 2022 г. в област Добрич са регистрирани 731 юридически брака - с 66 по-малко спрямо предходната година, а коефициентът на брачност⁸ е 4.9‰.

През 2022 г. средната възраст при сключване на първи брак за мъжете и жените е съответно 32.1 и 29.6 години. Спрямо предходната година средната възраст се увеличава с 0.9 години за жените и 0.5 за мъжете.

Областите с най-много бракове на 1 000 души от населението са Разград - 5.4‰, и Силистра - 5.0‰, а най-нисък е коефициентът на брачност в област Перник и Враца - по 2.6‰

Броят на разводите през 2022 г. е 276, или с 24 повече от регистрираните през 2021 година. От всички прекратени бракове 68.8% се отнасят за населението в градовете.

Най-голям е дялът на браковете, прекратени по „взаимно съгласие“ (64.9%), следват причините „несходство в характерите“ (19.9%) и „фактическа раздяла“ (12.7%).

Разводът не е бил първи за 10.1% от жените и 10.5% от мъжете, разтрогнали своите бракове през 2022 година.

Средната продължителност на брака до неговото прекратяване е 14.3 години.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. **През 2022 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 2 053 души.**

Намалението на населението, измерено чрез **коефициента на естествения прираст, е минус 13.9%⁹**. Коефициентът на естествения прираст в градовете е минус 11.6‰, а в селата - минус 19.5‰.

През 2022 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст.

С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са областите София (столица) (-3.4‰), Сливен (-5.9‰), и Варна (-6.9‰).

С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е област Видин - минус 21.1‰, следвана от областите Габрово - минус 17.8‰, и Монтана и Кюстендил - минус 17.0‰. В двадесет и една области населението намалява с над 10 на 1 000 души през 2022 година.

⁷ Брой умрели деца на възраст под 1 година на 1 000 живородени.

⁸ Брой сключени бракове на 1 000 души от населението.

⁹ Разлика между броя на живородените и броя на умрелите на 1 000 души от средногодишния брой на населението.

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година. В годините на преброяванията се правят преизчисления на населението в края на съответната година. Оценката за населението към 31.12.2022 г. отразява промените в броя и структурите на населението регистрирани при Преброяване 2021.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година. За населението към 31.12.2021 г. е използвано ревизирано население, изчислено на база данните от Преброяване на населението и жилищния фонд към 07.09.2021 г. и естественото и механично движение на населението до 31.12.2021 година.

Налице е прекъсване в динамичния ред за всички коефициенти през 2022 г., поради наличието на нова оценка на населението на база данните от Преброяване 2021. Източник на данните за броя и структурите на населението е Статистическия регистър на населението, поддържан от Националния статистически институт.

Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умирация, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението, образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Националният осигурителен институт; Министерството на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области) и статистически райони по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето. Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години.

Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.